پیش‌گفتار (خلاصه)

بسم الله الرحمان الرحیم[1]

---

[1] شاگرد: آیا می‌توان گفت در روایت «نحن نقرأ علی قرائة ابی»، قرائتی که امام می‌گوید غیر از قرائتی است که بعداً عاصم داشت؟ عاصم سه استاد دارد که دو نفر از آن‌ها معروف هستند؛ ابو عبد الرحمان و زر بن حبیش. ابو عبد الرحمان از علی علیه‌السلام روایت می‌کند و زر بن حبیش از ابن مسعود روایت می‌کند. برخی ابوعمرو شیبانی را هم مطرح کرده‌اند که من نتوانستم پیدا کنم.

استاد: اساتید عاصم خیلی زیاد هستند. غایة النهایه را ببینید. شاگردانش که سی نفر هستند.

شاگرد: نفهمیدم ابوعمرو شیبانی کیست. در جاهای دیگر که گشتم نبود. می‌خواهم ببینم ابی بن کعب هم استاد او بوده یا نه.

استاد: نه

شاگرد: منظورم این است که با واسطه به او برسد. مثلاً عاصم از ابوعبدالرحمان از علی علیه‌السلام قرائت می‌کند. عاصم از زر بن حبیش از ابن مسعود که با یک واسطه به صحابه می‌رسد. می‌خواهم ببینم در جایی هست که به ابی برسد؟ می‌خواهم از روایت «نحن نقرأ علی قرائة ابی» استظهار کنم که امام علیه‌السلام به قرائت دیگری به‌غیر از قرائت عاصم قرائت می‌فرمودند، تا این را به مقدمه کافی ضمیمه کنیم و بگوییم کلینی متسلم این روایت است. پس کلینی که «نزل من عند واحد» را نقل می‌کند، این روایت را به‌راحتی نقل می‌کند و قبول دارد. بعد این نتیجه را بگیریم که در ذهن مرحوم کلینی بین این روایت و روایاتی که دال بر تعدد قرائات است، یک وجه جمعی بوده باشد.

استاد: شما می‌خواهید عاصم را از «نحن نقرأ» جدا کنید و مرحوم کلینی را هم مطلع بر این وضعیت کنید.

شاگرد: همچنین او را متسلم بدانیم. درا‌ین‌صورت سراغ جمع بین این‌ها برویم. یعنی یقین کنیم «نزل القرآن علی حرف واحد» که مرحوم کلینی نقل می‌کنند و نزد او متسلم است، ربطی به این قرائات ندارد.

استاد: یعنی تلقی خود ایشان چیز دیگری بوده.

شاگرد: این تلقی درست است؟

استاد: قدم اول آن برای من صاف نیست. ابو عبد الرحمان سلمی -که استاد عاصم بوده- می‌گوید این را که برای عاصم می گفته، قرائت زید، عثمان، دو دو-سه نفر دیگر را هم می‌گوید.

شاگرد: در آن‌ها ابی نیست.

استاد: ابی رئیس قراء مدنیین است. مقری آن‌ها است. یعنی قرائت مدنیین که می‌گوییم ابی هم روی حساب مصحف عثمانی از همان ها است. قرائتش قرائت مدنیین است.

شاگرد: وقتی می‌گوییم قرائة ابی معلوم نیست که مقصود قرائت ابی از مصحف عثمانی است؟ من یک احتمال دادم که شاید قرائت ابی از مصحف خودش بوده.

استاد: به تعبیر علامه طباطبائی خودش چند مصحف داشته است. منافاتی هم ندارد. یعنی وقتی فضای آن‌ها فضای اقراء بود، مصاحفی داشت؛ کسی آمد به پسر ابی اصرار کرد و گفت که مصحف پدرت را به من بده تا ببینم، گفت عثمان برده است.

شاگرد: علی ای حال در اساتید با واسطه عاصم ما هر چه گشتیم ابی را پیدا نکردیم. اینکه امام علیه‌السلام می‌فرمایند «نحن نقرأ علی قرائة ابی»، خب در آن زمان قرائة ابی مقابل قرائت ابن مسعود بود، مقابل قرائة علی علیه‌السلام بود، این یک قرائت دیگری می‌شود.

استاد: نکته را ببینید: «نحن نقرأ علی قرائة ابی». ابی نماینده قرائت مدنیین است. و الا ابی که کاره ای نبود. یعنی ما اهل مدینه «نقرأ علی قرائة ابی». ابی قرائت مدینه را پایه ریزی کرد. زید هم با او هاهنگ بوده. ولو در روایات آمده که در برخی از شخصهای قرائات بین آن‌ها اختلاف بود. ولی باید بیشتر به‌دنبال فرمایش شما برویم.

شاگرد: این خودش قرینه نیست؟ اینکه می‌گویند قرائة ابی، قرائة علی، قرائة عثمان.

استاد: نه این‌ها قرینه نیست. به‌خاطر اینکه همه این‌ها از همه قرائات خبر داشتند. در شرائطی در یک اقرائی این از آن‌ها اقراء کرده، درست است. یعنی هیچ مانعی ندارد که ابی چند قرائت داشته باشد. اینکه می‌گوییم «علی قرائة ابی»یعنی در اقراء خاص، با مستمع خاص و با سند خاص. نه اینکه یعنی ابی قرائت و اقراء دیگری ندارد. او استاد بوده. بنابراین اینکه ابی در سلسله مشایخ عاصم هست ای نه، فعلاً چیزی نمی‌توانم عرض کنم.

شاگرد: هر چه گشتم نبود. در نرم‌افزار مشکات گشتم، در نرم‌افزار شامله گشتم، درجایی‌که مظانش بود اسمی از ابی پیدا نکردم.

استاد: غایة النهایه را دیدید؟ دم دست ترین کتاب است.

دیروز گفتم مرحوم آقای شعرانی مثال زده‌اند. دیروز بعد از ظهر دنبال دو مثال ایشان رفتم. به همراه این پی جویی چه چیزهای خوب دیگری پیدا کردم. بعضی نکات بود که شاید چند سال دنبالش بودم. الحمد لله دیروز پیدا شد. خیلی نکات خوبی است که ان شالله در فرمایش مرحوم شیخ عرض می‌کنم. منظور اینکه خیلی از چیزها هست که آدم به‌دنبال آن‌ها است. مخصوصاً که نرم‌افزارهای ما جستوجوی معجم لفظی است. معجم لفظی با هزار مانع روبرو است.

شاگرد: حدیث اول هنوز جمع‌بندی کامل نشده است.

بازبینی #3
ایجاد شده 13 آوریل 2024 12:46:43 توسط ... .
به روزرسانی شده 22 مه 2024 13:40:12 توسط ... .